

ТЕОДОР ДРАЙЗЕР РЕЛА

Превод от английски: Вера Стоименова, 1984

chitanka.info

Тази напълно достоверна история-изповед чух преди много години, една вечер в Гринич Вилидж, от един американски поет, вече покойник. Преди него ми я бяха разказвали жена му и момичето, за което ще стане дума. И тъй като не се споменават истинските имена, а славата и името на поета избледняха с годините, не виждам основателна причина защо, придържайки се към духа на неговия разказ, да не придам по-цялостен и завършен вид на откъслечните записки, които направих тогава.

Всеки път, когато си спомня за Рела, пред очите ми изниква затънтеният щат Арканзас, с неговите заоблени хълмчета и пръснати тук-там възвишения Оузарк, с необятните житни и царевични ниви, сред които е протекла младостта ѝ, и неспокойното, искрящо бълбукане на потока, пресичащ в единия край голямата ферма на баща ѝ, великолепните стройни дървета и пъстрите килими от диви цветя. Лятно време огромни флотилии вълмести облаци плаваха във висинето и събуждаха блянове по сини морета и белокрили кораби. От нивите се дочуваше бръмчене на жетварка, викове на безброй наети за жетвата надничари, мучене на крави и блеене на овци...

Баща ѝ, Самюъл Хаудършел, бе заможен фермер, а също и политик, който бе сполучил да си осигури от лидерите на партията си длъжността държавен съдия-изпълнител, а тя не му отнемаше много време. Когато бе възпрепятствуван, за фермата се грижеше дребничката му, оправна и словоохотлива съпруга, която очевидно бе доволна от живота си. Тя отменяше своя съпруг с желание, вещина и с помощта на двамата си яки, червендалести синове, на които бе и наставник, и съветник. Зимата момчетата, а и момичето, за което става дума, прекарваха далеч от дома, в колеж.

Но макар да живееха в такъв отдалечен край, колко изтънчени бяха те и с какви градски обноски и вкус! Тогава леките коли бяха рядкост, но пък всяко от децата на Хаудършел си имаше кон. А големият хамбар подслоняваше няколко лъскави земеделски машини за огромната ферма, а също сеното и царевицата. В хамбара се помещаваше и кабинетът на Хаудършел с документите, счетоводните книги и пишещата машина, на която при нужда тракаха жена му или децата. Обикновените фермери и семейства им не бяха канени на местните вечеринки и по-значителни празненства, но присъствието на семейството на съдия-изпълнителя бе неотлъчно и въпрос на, чест. С

две думи, Хаудършелови се движеха в едно забавно, изтънчено светско общество, което в онези съвсем не щастливи години от живота ми преценявах като особено благословено и честито.

Тогава бях женен, да речем — щастливо... Но истината бе, че на тридесет години и само след двегодишно семейно съжителство бях започнал да осъзнавам, че бракът ми е грешка. Или характерът ми не бе подходящ за брак, или бях сбъркал в избора си. Тъй като бях млад и съвсем не бях наясно със загадките на живота и безмилостния диктат на обществото и държавата, чийто вечен стремеж е собственото просъществуване за сметка на индивида, аз изобщо не проумявах безнадеждното си положение. Може би бях наказан за проявената наивност и глупост... Но, уви, законите на обществото са неотменими. Веднъж оженен — винаги обречен. Никой не бива да дели събраните от бога... Подобни наложени от обществото повели, заповеди и запрещения ме преследваха като гласа на съдбата. От всяко дръвче и храстче, да не споменаваме ежедневните, домашни и улични брътвежи, долитаха гласове, които ми казваха, че дори нечутите шепоти дълбоко вътре в мен са греховни, много греховни... И все пак в мен изкусително пламтяха младостта и напористата любов. Кой ще ми протегне ръка и ще ме измъкне от тази безнадеждност? И къде ли ще ме отведе, и как ли ще ме отърве от мъчителния ми копнеж? Тези, които не знаят нищо за любовта към красотата, която върви ръка за ръка със страстта, няма никога да ме разберат. За тях загадките в живота си остават вечни.

Но тъй като бях млад, не можех да не се надявам на чудеса. Скоро бяха приели една моя пиеса, публикуваха се и стиховете, и разказите ми — с други думи, вече се утвърждавах. Жена ми очевидно се гордееше, че съм мъж с бъдеще и че покрай мен и на нея ѝ е отреден интересен живот. А както неведнъж установявах, тя наистина заслужаваше всички земни радости. От друга страна обаче, съществуваше брачният ни съюз — и колкото и слънчев да се очертаваше за нея, за мен той бе надвиснал облак. Нима ми бе писано да работя като роб, за да споделям всичко с човек, който непрестанно ме дразни и ми додява? В тази мисъл виждах аз ядката на злото. А може би трябваше да се жертвам и да понеса кръста на дълга, милосърдието и съчувствието? Трябваше или не трябваше? Размишлявах върху съдбата си и почти ежеминутно се питах какво ли

ще стане с мен. А заедно с това се дивях на загадките на любовта. Ето, до себе си имах една жена — моята жена, която бе така привлекателна, както всички жени — и все пак след две години брак, поради необясними за мен причини, тя ме интересуваше по-малко от всяка друга. А маниерите ѝ! Познавах; ги така добре! Повечето от настроенията и мненията ѝ (като изключим най-обикновените, делничните) ме интригуваха, но самата тя — не. А това бе същото онова момиче, което само преди година-две бе за мен неустойчиво привлекателно! Иди, че разбери...

И все пак от съчувствие и угризение към безотговорната си вътрешна лутаница, на която не би се поддал никой здравомислещ човек, аз ни най-малко не показвах промяната в отношението си. И, струва ми се, тя нямаше никакви съмнения. Но само да забележеше, че някоя нейна приятелка, особено по-привлекателна, не се държи по традиционно официалния начин с мен, жена ми веднага се впускаше в лекция за изкушенията и моралното опазване на брака. Очевидно основният ѝ интерес по отношение на обществото се свеждаше до това да узнае дали мъжете и жените от нашия кръг са морално, следователно и общественоустойчиви и непоқварени. Колкото досадни и скучни да бяха морално устойчивите, те трябваше винаги да се предпочитат. Поне бяха добри хора... Възнамерявайки да изкорени непристойността, докато стигне дотам, жена ми проучи всичките ни познати до един.

И все пак тя не можеше да не признае, че в крайна сметка и сред непристойните има даровита и че по някакъв странен житейски канон именно морално неустойчивите често придават и колорит, и блясък на обществената картина... Ето защо жена ми предпочиташе да изучава преуспелите и красивите, а също, да кажем, и неморалните — и не само да ги изучава, а и да копира нюанси на стил и поведение, та дори и начина им на мислене, (ако той, разбира се, не влизаше в противоречие със собствените ѝ убеждения) и така подсилваше собствения си чар. Всички, които бяха безусловно морални, но пък неизискани и с незавидно обществено-материално положение, не представляваха интерес за нея — тук правеха изключение някои благонадеждни контакти, които тя поддържаше. Колкото и възхитителна да се струваше на някои, тази нейна самозащитна тактика само ме озадачаваше, а често и дразнеше. Мисля си, че тя

искаше да се полустроса чрез хитростите на нечестивците, но същевременно да опази от скверност себе си и благословения си брак.

С всеки изминат ден аз ставах все по-изнервен и нещастен и постоянно съзерцавах щастливите бракове по любов. И завиждах на блаженството им. О, младост, младост, младост! О, красота! Каква изгаряща съблазън! Та без благосклонността на някое божествено красиво момиче аз бях все едно мъртъв! Но бях женен, и сигурно никоя жена — било то млада, стара, добра, лоша или равнодушна — не би се съгласила да има нещо общо с мен! А най-малкото такава, каквато би задоволила полета на тогавашните ми мечти. Да бях малко по-самоуверен и не така убеден в собствените си умозаклучения, някои почти недвусмислени признаци или доказателства за противното сигурно щяха да ме разколебаят — но не, аз бях непоклатим.

В едно прекрасно лято, през юни, двамата с жена ми посетихме нейни роднини в град Д., разположен в един от огромните, граничещи с Арканзас и описания район щати. Вече се познавах с почти всички роднини на жена ми, харесвах ги, а и сега продължавам да ги харесвам. Те бяха домошари — мили, макар и съвсем обикновени хора, дълбоко уважавани заради честността, трудолюбието и всички достойни за възхищение качества, от които са изтъкани най-здравите и свързващи нишки в обществото. Повечето бяха заможни и се занимаваха с търговия, банкерство или фермерство, като живо се интересуваха един от друг, поне дотолкова, че да се стремят да отговарят на идеалите и нормите на прослойката и класата, към които принадлежаха. За тях ние бяхме особено достойни представители на обществото, към което се числяха, и на успеха, към който се стремяха.

Макар да представляваше еднообразна равнина, така характерна за земите западно и източно от Мисисипи, местността, в която живееха, ме привлече още от пръв поглед. Доста отдалечени едно от друго се издигаха сиво-белите, скучни дървени градчета, всяко с главна улица, една-две черковни камбанарии и няколко магазинчета, с разпилени и рядко сенчести улици, така типични за тогавашната все още неоформена Америка. Тяхното градче наброяваше около хиляда и петстотин жители, всички от един и същ тип — обикновени, трудолюбиви хорица. Къщата на роднините на жена ми бе скромна, ниска, с девет-десет стаи, и се издигаше предпоследна на края на улицата. Последната къща, впрочем, се заемаше от друг зет с известна

тежест в местния политически живот. Тук нямаше изкуствена показност или разкош. Автомобилът вече бе навлязъл тук-там, но не и в този край. Вместо него имаше коне, двуколки, каруци, а заедно с тях и ужасни коларски пътища. Кравите, прасетата, пилетата и гъските бяха задължителните обитатели на всяко оправно домакинство, дори и на най-заможното. На запад, изток и юг се простираше равната прерия — тук-там по някоя къща, дърво или обор, но предимно еднообразна, напечена от слънцето, ширнала се земя. А какви ниви! Те бяха или тъмозелени от полюшващата се, шептяща царевица, или бледожълти от житните класове. Каквито и дървета да растяха, те се изправяха обрулени и самотни под безкрайното небе. По единичния коловоз минаваха влаковете за главната линия, но малко от тях спираха. Нашите фермери, а и тези от околността, се движеха с двуколки, каруци или на коне и винаги поздравяваха с едно сърдечно „Здрас-сти!“

Нали се занимавах с литература, а не с търговия, признавам, че отначало се чувствавах някак не на място сред това благопристойно обкръжение. Но хората наистина ми харесваха и след време се почувствувах почти като у дома си. И може би защото рязко се отличавах от другите зетъве — нали бях писател, човек на изкуството, изобщо странно същество, което кой знае защо си позволяваше да безделничи, да се разхожда или да седи на бюрото и най-невъзмутимо да драци с писалка върху лист хартия, всички ме гледаха с уважение и ме величаеха. Освен това в делнични дни аз носех такива дрехи и у дома, и на улицата, каквито тук обличаха само в неделя и по празници. И bankerът, и бакалинът, и политикът, и пасторът носеха по-простичко скроени, но и по-пъстри и практични дрехи. (Всъщност те бяха толкова богати, колкото никога не можех да се надявам да стана...) Седмици наред, по време на целия ни престой, наоколо цареше празнична атмосфера. Ние бяхме различни, следователно интересни. Непрекъснато пристигаха и си заминаваха други женени или неженени синове и дъщери. Всички бяха закачливи и забавни, непрекъснато се разменяха незлобливи провинциални задявки и шеги, а станеше ли дума за някой от техния род, до един показваха най-голяма преданост и привързаност. И все пак лесно можеше да се забележи, че под Външната благовидност завистта и съперничеството бяха твърде силат.

Този тип хора ме интересуваха и аз се приобщих към тях, като се съобразявах — доколкото можех — с начина им на живот.

Целта на почивката ми бе да пиша и аз използвах всеки удобен момент. След няколко дни се влюбих истински в този край и неговите обширни, жарки ниви, тихи улици и дълги прашни пътища, влюбих се във фермерите и градските жители, в техните непревзети, сърдечни обноски. Съвсем наблизо се намираше гробището — увековечен летопис на близо шестдесетгодишния селски живот. Тук изучавах надгробните паметници. На миля-две по-нататък една рекичка си проправяше път между кални, сенчести брегове — там пък ловях риба. На отсрещната страна се издигаше зимната вила на заможен фермер и скотовъдец, близък съсед на моите родственици, който им бе предоставил къщата за през лятото. В просторния ѝ, прохладен и строг „салон“ (гордост за всеки фермерски дом) бях разположил бюрото, книгите и ръкописите си.

Но въпреки безкрайния низ от златни слънчеви дни, изпълнени с жужене на пчели, далечно подрънкване на звънци, ухания на цветя, птичи зов, пърхания и жалостиви писъци на отминаващи влакове, аз бях нещастен. Нищо — никаква природна прелест и никакви обществени развлечения и забавления не можеха да запълнят пустотата в душата ми. И денем, и нощем, под ярките звезди, аз мечтаех за любов и красота и така копнеех... Защото виждах как се изплъзва животът, времето за любов, цялата красота. Моите най-хубави години! Колкото ѝ да ми допадаха всички тези хора, те бяха провинциалисти по душа и такива щяха да си останат завинаги. Но вината не бе тяхна. Те не можеха да мислят като мен, не можеха да разберат мечтите ми. Както забелязах, за тях църквата олицетворяваше всичко духовно. Тя облекчаваше тежобите на живота им тук, на земята, и им обещаваха благодат на небето. Никакви книги, никакви картини, никаква музика, никакви стремежи... е, може би тук-там имаше по някоя устремена душа, и все пак... Резултатът от всичко бе, че както си четях Кийтс, Шели, Харди и Омар Хаям и наблюдавах изнизването на дните, аз изпадах ту в тъжно, ту във весело настроение. Жена ми, разбира се, ми предоставяше поне интелектуална и духовна близост, но тя ми бе омръзнала и предпочиташ да съм сам и да работя, да чета или да се разхождам и да мисля.

А ето че един ден, за да поздрави и, разбира се, да поогледа новия си зет, пристигна семейството на още един шурей — пристигна споменатият Хаудършел с жена си и дъщеря си, момиче на седемнадесет-осемнадесет години, румено, засмяно и жизнерадостно, истинска мечта. Колко истински проста и прекрасна може да бъде понякога младостта — стройна, грациозна, гъвкава, розоволика, с буйна пшенично-златиста коса, с големи и миловидни сиво-сини очи и малки ръце и крака. Накратко, от пръв поглед и с романтична и патетична горест поради безутешността си, аз реших, че тя е точно красавицата, за която си мечтаех. Очевидно бе, че тя нямаше поглед нито към живота, нито към книгите, но поне долових ведрия ѝ, непоковарен, пълен с илюзии дух. Каква невинна, лишена от всякакво кокетство усмивка! Какъв звънък смях! Та от нея едва ли не смуцаващо бликаше здраве! Какви бързи, леки и изящни движения! „Небеса!“ — едва не ахнах аз, — та тя е безкрайно прелестна и истинска!“ В нея се забелязваше някаква невинна дързост, без следа от изтънчена наглост, която направо ме очароваше. Ето, казах си веднага, ето един истински жизнерадостен човек, който знае твърде малко за живота и затова намира света много по-добър, отколкото е в действителност.

Но баща ѝ!... Този висок, източен, задебелял от природните стихии човек бе як като опъната конопена връв и невеж за десетима. Имаше зорки очи, бе своеволен, прикрит и мнителен, какъвто, предполагам, трябва да бъде един държавен съдия-изпълнител. Вече бил хванал един-двама важни престъпници и (ако си спомням точно) пратил „заслужено“ още двама на смърт. Суетен, дързък, упорит и неразговорлив, той крачеше наперено в дължкия си сюртук, а на главата му стърчеше едно от така популярните в селата широкополи сомбрера. Сигурен съм, че на хълбоците си носеше и един-два пистолета. Въпреки това и роднини, и приятели го намираха за истински добросърдечен, изключително привързан към рода си човек. Гледах го и си мислех — тежко и горко на онзи, който би дръзнал да засегне някой негов роднина: чакаше го по-жестоко отмъщение и от вендетите в Кентъки. Както вече споменах, жена му бе дребна, бърборлива и като живак подрипваше ту насам, ту натам. Непрекъснато разказваше за шегите на чудатия си съпруг-особняк и на другите обитатели на провинциалния свят. Узнах, че живеели на

двадесет и пет мили южно оттук, в Арканзас, в местност с хълмове и живописни реки, много различна от заобикалящия ни равнинен свят.

Освен Рела вече нищо друго не приковаваше вниманието ми. След първата ни среща почти, не откъсвах очи от нея, а тя непрестанно се движеше, тичаше за покупки до магазина, изпълняваше поръчки на роднините си, а вечер отменяше баба си и весело нареждаше масата за вечеря. Изумително красиво момиче, мислех си аз! Така необикновена и в такова неведение за живота! А как ме привличаше тази нейна красота, красота, красота! За да бъде поробването ми пълно, тя веднага започна да се държи към мен по най-невинния и мил начин, като към член на семейството. Вече ме наричаше чичо Дан и очевидно ме слагаше сред така честитите мъже на фамилията, за които трябваше да се грижат всички жени, включително и тя. Каква красавица! Какви очи! Какви устни! Каква коса! Какво изящно и гъвкаво тяло! Гледах я и се чудех как е възможно двама невзрачни родители като нейните да родят такова съвършено създание!

Но както обикновено, аз веднага реших, че тя не е за мен и бях готов да се примиря, макар и с огорчение. Между другото, усещах зорките и ревниви очи на жена си. Знаех, че колкото и невинен, и най-малкият знак на интерес от моя страна не може да ѝ убегне — той веднага щеше да бъде изтълкуван като доказателство за неволна, а може би и умишлена изневяра. В такива случаи поведението ѝ ме дразнеше много и затова гневно и рязко възнегодувах от това шпиониране. Естествено от своя гледна точка тя бе права или поне бе в правата си, тъй като се опитваше да защити собствените си интереси и да предотврати едно пагубно увлечение. Но какво ми оставаше на мен! Какво щеше да стане с мечтите ми? За да запазя привидната устойчивост на брачните ни отношения, този път се изискваше не само бдителност, а и самопорицание, което ме разстройваше. Любовта трябваше да изчезне! Трябваше да се сложи край на човешкото щастие! Изобщо! А както вярвах, само любовта може да съхрани човешките мечти! Не себелюбието. Изпитвах печално съчувствие към жена си, но то ѝ бе напълно ненужно. Какъв смисъл има да съчувстваш на човек, който не може да събуди истинска страст?

Сутринта на деня след запознанството ни бях двама по-отчаян от положението си — и от брака, и от ограничената си, надзиравана свобода, от целия си живот! Господи! Да бъда така затворен, запрян и

окован! Защо толкова рано се бях лишил от шанса в борбата за щастие? Какъв глупак бях да се обвържа по този начин! Никога ли нямаше да бъда пак свободен? Ако не бях направил тази грешка, това весело, щастливо и красиво създание можеше да бъде мое! А сигурен ли бях? Можех ли да я накарам да ме обича? Не, не, не. Женен или неженен... какъвто съм непривлекателен... как бих могъл да я очаровам? Въпреки всичко на другия ден със задоволство установих, че тя е още тук. Не беше отлетяла, и любов или нелюбов, поне щях да имам удоволствието да я гледам. А на втория ден разбрах с голяма радост, че Хаудършелови щяха да останат цяла седмица.

Както и да е, същата тази сутрин аз се отправих натъжен към масата и си казах, че може би ще бъде най-добре, ако се откъсна от всичко това. Никога нямаше да я притежавам — защо тогава да се мъча? Цял следобед безделничих — безделието направо тегнеше във въздуха, седях в един хамак и наблюдавах как Рела и братовчедка ѝ, дъщерята на политикана от отсрещната къща, тичат насам-натам и шеговито се задяват за някакво герданче. После, подтикнати от дружелюбната ми усмивка, те дойдоха до хамака, седнаха до мен и заразглеждаха книгата, която четях. Понеже им се видя безинтересна, въпреки престореното ми нежелание, момичетата захванаха да ме люлеят. А близостта на Рела вече ме бе опиянила. Чувствах се отпаднал и прималял от копнеж по съвършената ѝ красота. Над обхваналата ме притома взе връх непоносимото отчаяние от мигновеността на такава огромна радост, както и цялата нелепост на факта, че не бях достатъчно деен или чаровен, за да заинтригувам подобна прелест, младост и невинност. И смъртоносен опият не би могъл да ми подейства по-силно. Напразно си повтарях, че не бива да издам нищичко от онова, което чувствавах — инак не само тя, но и всичките роднини щяха да ме избягат... Напразно! Не можех да не копнея за нея. И то неудържимо! Въпреки това, поне в дадения случай, играех ролята на търпеливия млад, с четиринадесет години по-възрастен чичо, който е много благоразумен и макар да му е забавно, не влага никакви чувства в тази игра. Тя не е за мен! Не е за мен! Най-сетне, угнетен от явната химерност на младежкия свят, в който вече никога нямаше да се върна, аз реших да зарежа всичко и да се прибера в кабинета си отвъд пътя.

Обаче ми се стори, о, чудо! Че тя бе по-игрива от обикновено — скачаше при мен в хамака, опитваше се да ме избута и преобърне. Усещах ръцете, тялото ѝ, поривистия ѝ младежки устрем. По едно време Рела взе книгата от ръцете ми и, прислонила глава до рамото ми, започна да чете с подигравателно тържествен глас. Изведнъж забелязахме, че жена ми се приближава, и тя се изправи, придавайки си сериозен вид. Какво ли означаваше това, почудих се аз...

Същия следобед, след като бях порботил в стаята си, аз реших да правя компания на една от братовчедките на жена ми, която изкореняваше с шило живовляка от моравата пред къщата. По липса на подходящи инструменти се заех да ѝ помагам с един кухненски нож и вилица. И понеже денят бе прекрасен, скоро мислите ми се зареяха към онази, за която копнеех най-много от всичко на света. За мен бяха като вълшебни и слънчевата светлина върху тревата, и сянката на дърветата сред тази светлина, и това най-обикновено дворче, и моравата. Та нали само преди час бях зърнал Рела да пристъпва леко по нея? Отвъд алеята четири, посадени на еднакво разстояние едно от друго дървета хвърляха благодатна сянка. Ех, да можех да поседя тук с нея! Но хамакът бе зает от съдия-изпълнителя, който не спираше да се шегува с нас:

— Я по-добре елате при мен във фермата — подсмиваше се той.
— Там имаме много по-хубави бурени!

— Ще трябва да ги видим! — обадох се с надежда аз.

— Само да сте посмели — те не са за всяко око! — шеговито отвърна той.

Изкушавах се да приема предизвикателството, но тъкмо тогава се появи образецът на съвършенството — връщаше се от селската поща с писма. Присмивайки се на важната ни работа, тя грабна една вилица и се присъедини към нас. Беше облечена със сиво-синя престилка, която подчертаваше блясъка на русата ѝ коса. Рела се настани близо до мен, започна да изравя живовляка и да се шегува.

— О, този е с огромно коренище! Ако никой не ми помогне, май няма да успея да го измъкна!

Естествено, веднага се притекох на помощ.

И тогава, заразен от веселото ѝ настроение, изпитах силно желание да пофлиртувам с нея. Затова предложих да играем на „хвърли-ножче“ и тя се съгласи, като заяви, че винаги побеждавала

противника си. Намерихме джобно ножче и седнахме на тревата един срещу друг. Движенията ѝ изведнъж станаха ловки. Преди всяко мятане тя вирваше глава, и увлечена в очакване, разтваряше устни, а загубеше ли, мигом се намусваше с престорена срамежливост. Изобщо не можех да се съсредоточа — погледът ми не се откъсваше от нея — от кичурчетата влажна коса около челото ѝ, от мнимата напрегнатост в очите ѝ, от приятната ритмичност на движенията ѝ. В един миг, като държеше ножа близо до брадичката си, преди да го метне, тя ме погледна право в очите. Главата ми се завъртя. Какво можеше да означава този замечтан, трепетен, някак отнесен поглед, който приличаше на дълбоко лазурно море, осеяно с фантастични платноходки? И тогава тя каза тихо, почти шепнешком:

— Ще загубя, ако ме гледаш така...

— Ами загуби...

Не откъсвах очи от нея, бях смутен от неприкритото ѝ кокетство и от задръжките си да бъда дързък ухажор. Без да се досеща за флиртуването ни, към нас се присъедини още един роднина и ние станахме трима, а по-късно и четирима играчи. Скоро след това аз се оттеглих, за да размишлявам върху смисъла на думите и великолепието на красотата ѝ. С часове не можех да правя нищо друго, освен да седя и да мечтая за нея, смутен, почти онемял от радост. Не можех да повярвам, не допусках, че представлявам интерес за нея. Това бе изключено. И все пак... този кокетен, проучващ поглед, този закачлив, мамещ смях, когато бяхме сами... Върнах се и седнах на бюрото си, изпълнен със съмнение в значението на всичко това. И все пак бях трепетно обнадежден. За моя огромна изненада и удоволствие, точно, преди шест часа, дойде Рела с купа латинки и кана с вода и ми ги подаде през прозореца пред бюрото.

— Леля В. каза, че може да ти ги донеса — погледна ме топлосърдечно и добави: — Трябва вече да се приготвяш за вечеря. Ще правя сладкиши. Обичаш ли сладкиши?

— Щом ти си ги правила! — отвърнах аз, неописуемо развълнуван от чара и непринудеността ѝ. Чудейки се какво да кажа, добавих: — Как хубаво си правиш косата!

— Ако ми говориш така, ще ти правя все хубави неща за ядене...

— Ти си най-хубавото нещо на света! Няма нужда да ми правиш нищо. Нали не се сърдиш, че ти го казвам? — погледнах я умолително.

Тогава тя си тръгна, но не защото се бе смутила или ме укоряваше — напротив, държеше се, сякаш всичко е съвсем наред, но просто не намира за нужно да ми отговори. Долових прозорливостта ѝ и не казах нищо повече. Докато прекосяваше жълтеникавия, прашен и въпреки прииждащия вечерен хлад все още топъл път, аз не откъснах очи от нея. Фигурата ѝ подсказваше, че танцува божествено. Бях извън себе си от възторг. Но нима бе възможно да възникне някакво взаимно чувство, и между мен, вече не така младия мъж, и това девойче да се зародят отношения, които биха ме осенили — ех, да бях свободен — с неизмеримо щастие?...

Както си мечтаех, дойде жена ми и аз мигом се умърлуших. Как ли щеше да завърши всичко това? И можеше ли да съществува нещо друго, освен едно безнадеждно, безперспективно увлечение, сподирено от порицание и принудително съблюдаване на благоприличието? Въпреки всичко аз бях обзет от такова силно чувство, че направо губех и ума, и дума. Около мен цареше топло, прелестно лято, пасторална благодат... Ето че огромното червено кълбо се скриваше зад тревистия хоризонт на запад. А трептящият въздух бе напоен с ухания, с аромати на цветя. Недалеч мучаха крави. Птичките чирикаха вечерна молитва, а пълзящият сумрак щеше скоро да се изпъстри със звезди... Стоях до една странична врата, обърнат на запад, любувах се на фантастичния пейзаж и въздишах над участта си.

На другата сутрин, под предлог, че ми носи кана с вода и още цветя (странно как жена ми допускаше тези посещения), Рела влезе в стаята, където работех. Застана до стола и погледна през рамото ми полуизписаната страница.

— О, какъв дребен, ясен почерк! Като че ли си писал отзад напред! Трябва да видиш моите драскулки! — тя се наведе над мен и почти долепи лице до моето. Смееше се заразително, а близостта ѝ ми действуваше като огън.

— Без ласкателства, моля — сподавено рекох аз. — Пиша грозно и си го знам. Дай да видим сега твоя почерк. Бас държа, че пишеш красиво.

— Ами, ами! — изсмя се гърлено тя. — В училище си имах такива разправии! Веднъж учителката ме удари с линията по кокалчетата на ръката. И все повтаряше, че „в“-то ми прилича на „с“-то. Ето, виж!

— На мен ми приличат на звезди — казах аз, загледан в буквите. Прихванах я през кръста и тя се изчерви и възкликна: „О-о!“ После я притеглих към себе си, а русата ѝ коса докосна устните ми. Подпрях с ръка брадичката ѝ, доближих лицето ѝ до моето. Страните ѝ поруменияха, а очите ѝ ме погледнаха кротко и смирено. Устните ни се срещнаха. Изведнъж тя се отдръпна.

— Сега по-добре да си вървя — каза тя, леко смутена.

— Недей, тъкмо си тук, до мен...

— Трябва! Не мога да остана.

Позволи ми да я целуна още веднъж. Устните и пламтяха върху моите. Пуснах я и тя се затича, после се спря и се наведе над лехата с невени, за да се поокопити. Седях и разсъждавах. Нима тази история можеше да има само тъжен край? Следващите три дни се срещаме по коридори и ъгли, между цъфнали храсти и дървета, и в старата къща отвъд пътя, под предлог, че Рела трябва да ми донесе нещо. Веднъж тя ме попита:

— А да дойда ли в Ню Йорк, когато завърша училище?

— Искат ли питане? — беше всичко, което можах да кажа.

Тя се отдалечи с танцуваща стъпка и добави:

— Сигурно ще дойда, ако мога.

Тази вероятност изпълни дни наред главата ми с най-безумни мечти.

По някаква ирония на съдбата най-неочаквано баща ѝ започна да проявява приятелски интерес към мен. Взе да се застоява и да ми разказва за, областта, в която бе длъжностно лице, за обществените мотиви, връзки и пристрастия, които обуславяли изпълнението на решенията му. Като повечето провинциалисти по това време и той проявяваше любопитство към очарованието на Ню Йорк и имаше голямо желание да го посети. Поканих го любезно на гости, след което, естествено, и той ни покани в ранчото си на двадесет и пет мили оттук. Щял да ми нареди кабинет в къщата или хамбара. Можело и да работя в старата постройка на хълма, недалеч от къщата, където стрижели овцете. Някое от децата щяло да ме вика за обед и вечеря, а можело и да ми ги носи горе. Рела например, казах си аз наум. Предложи ми да тръгнем заедно с тях. А след това щял да изпрати един от синовете си за багажа ни. Можело да остана през зимата и да опознаят живота сред платата Оузарк.

И докато само преди час мисълта за неизбежната предстояща раздяла ме изпълваше с мрачно униние, сега бях извън себе си от щастливо нетърпение. Но за да отклоня всякакво подозрение, аз се престорих, че се колебая — все пак, не е удобно да се възползувам: от таква великодушие... Казах му, че е много любезен, но няма да мога да отида. Просто не мога да приема. Както се надявах, отказът ми само подсили настойчивостта му. За да ме склони, той започна да увещава жена ми, която за моя изненада и радост се отнесе съвсем благосклонно към пътуването. Значи не беше забелязала нищо. Най-сетне със сатанинско удоволствие се оставих именно тя да ме убеди.

Ден-два по-късно ние поехме на здрачаване по дългия двадесет и пет мили път. Оттогава изминаха много години, но и сега усещам уханията на росните нощни треви и цветя, на лозите и храстите. Теглен от две енергични кобили, лекият триместен кабриолет топуркаше и се клатушкаше покрай скалисти долини и бистри потоци, които ромоляха и шептяха в каменистите си корита. И от двете страни на пътя кръглата луна озаряваше смътно и призрачно обширни царевични и житни ниви и купи прясно окосено сено. От време на време прелитаха блуждаещи прилепи и бухали, а бръмчащите бръмбари просвистяваха и се удряха в нас. В далечината къщите намигаха с жълти светлини, а над нас бе ярката, заслепяваща звездите луна. Тъй като мисис Хаудършел пожела да разговаряме за Ню Йорк и за работата ми там, аз седях притиснат между нея и Рела. И сега си спомням радостта, която ме обзе, когато една малка ръка скришом хвана моята под одеялото. А какви погледи си разменяхме на лунната светлина! И как весело, с озарени от луната очи се смееше и разговаряше тя!

В някои мигове животът граничи с истинско вълшебство. Често съществуването ни, с неговите удивителни инстинкти за живот и смърт, е толкова богато оркестрирано и така чувствително откликва на външните гласове, ухания и видения, че добива магическа сила. Съзвучието е толкова вълнуващо. И така силно мечтаем, и така ревностно копнеем...

Докато минавахме сред равните поля, а после по ниските хълмове и през задрямалите мъгливи долини, си мислех, че каквото и да се случи в живота ми, той никога вече не би могъл да бъде по-прелестен, отколкото в този миг... Всъщност аз бях така развълнуван,

толкова силно бе привличането между мен и това момиче, че сякаш се бях пренесъл в един нереален свят, където животът бе по-скоро сън, отколкото действителност. Въпреки всичко се питах с дълбока — наистина с дълбока и неутешима тъга — дали между нас щеше да се получи дълготрайна връзка... И как можех да я завладея? Как да я задържа с цялата ѝ сияйна красота? Странно, но съвсем безпричинно аз я ревнувах от всеки — и от родителите ѝ, и от бъдещето. Дали ще я спечеля или ще ми я отнеме някой друг? Ах, жестока мисъл! Душата ми се свиваше от болка при мисълта за загуба, а не победа. А жена ми? Жена ми? Та аз бях женен! Женен! Тази дума отекваше като погребален звън. А истината бе, че дори и свързани с Рела, дълготрайният брак и баналните любовни ухажвания вече не ме вълнуваха. Ето, бях си взел жена, но привличаше ли ме тя? Не — и защо не ме привличаше? Мрачно се питах трябва ли да се налагат подобни формални, досадни ограничения на любовта — та така тя ще умре! Задавах си, струва ми се, съвсем разумния въпрос — дали всички жени желаят да останат омъжени цял живот? Смятах, че много от тях, поне красивите, презират брака. Същевременно недоумявах кой е най-удачният начин за действие. Мъката, неудовлетворението и скуката бяха на всяка крачка и надничаха иззад, всеки ъгъл, съществуваха и бедите, и смъртта, и какви ли не още нещастия, които подклаждаха любовта и я даряваха със сили и издръжливост.

В същото време ме озадачаваше поведението на това момиче. Без съмнение строгите, педантични родители ѝ бяха внушили собствените си обществени добродетели. И въпреки това тя флиртуваше с един неоспоримо женен мъж. Жена ми, нейната леля, седеше отпред до Хаудършел. Тя бе толкова ревнива и мнителна, че Рела не можеше да не го е разбрала. Но какво значение имаше това? Никакво. Можеш ли да спреш обладаната от първичния напорист инстинкт младост? Бях сигурен, че е невъзможно. Всички втълпени нравоучителни уроци бяха забравени. Тя също бе влюбена. Нещастieto, което можеше да причини на леля си, нямаше никакво значение. Или не разбираше какво прави, или не желаше да се съобразява.

Най-сетне, много късно през нощта, се спуснахме в една оградена с високи хълмове долина. Сред долината течеше поток. Водите му се премятаха над бели камъни, искряха и ромоняха под лунната светлина. Далеч вдясно блестеше самотна светлинка — домът

им. Когато наближихме, до потока забелязах огромен хамбар. После се показа къщата, с няколко огромни дървета отпред. Помогнах на Рела и майка ѝ да слязат и тръгнах след тях към къщата, а когато я наближихме, братята ѝ — две снажни, сънливи момчета — излязоха да ни посрещнат.

— Рела, знаеш ли какво — извика въодушевено майка ѝ, — вземи свещ, слез в мазето и донеси ябълки и вино!

Незабавно бях помолен да нося свещта и кошницата, а тя грабна каната. Осветени от слабото жълто пламъче на свещта, ние се целунахме в сенките на гредоредата, после взехме малко ябълки и напълнихме камата с кехлибарения сок. Спомням си трескавото оживление на Рела, опияняващото ѝ, полуозарено младо лице, страхът в очите ѝ.

— По-добре да тръгвам вече. Леля В. може да слезе.

Тогава не, познавах кой знае колко живота и неговите приумици, и се чудех как е възможно, съобразявайки се с евентуалните последствия, едно толкова младо и очевидно неопитно същество да се отказва така предвидливо и разумно от онова, което несъмнено желаеше! Бъдещето тепърва щеше да ми покаже, че редом с жизнерадостта и любвеобилността Рела беше и предпазлива, уравновесена и благоразумна. Но тя не бе прекомерно предпазлива — дори ми се струваше, че не осъзнава опасностите. Въпреки това бързината, с която бе готова да използва всяка благоприятна възможност или да избегне опасен момент, доказваше съвсем ясно колко силен и безпогрешен е усетът ѝ към любовните авантюри и колко вярна е преценката ѝ в избирането на най-подходящия момент. След един такъв момент като този в мазето тя можеше да се върне при другите с вид на човек, който изобщо не се е докосвал до любовта.

Сияйна птичко! Прекрасна пеперудке! Нека те поддържа за неопетнените ти криле!

След като приключихме с виното, сладките и ябълките, всички споделиха, че са уморени, и отидоха да си легнат, а аз излязох на нощна разходка. Всичко бе прекалено красиво и вълнуващо и на мен не ми се спеше. Повървах, а после седнах на хълма зад къщата и се замислих под звездното небе. О, любов, любов! О, младост, младост! Каква треска, какво страдание причинява тази болест! Как бързо протече и отмина тя и как внезапно се разпламтя отново... Не бяхме ли

всички до един изтъкани от незнайни нам флуиди и не действахме ли по закони и импулси, които имаха малко или нищо общо със собствените ни принципи за обществото и общественото поведение? Или пък самите електрони на човешкия организъм се събираха на тайни съвещания и бунтовно гласуваха, като вземаха решения и въздействаха на човека въпреки заобикалящата го стабилна обществена система?... Така или иначе, треската бе неописуема. Аз горях. Аз страдах. Господи, мислех си аз, това прелестно младо лице, това грациозно младо тяло, тези движения, тази усмивка, тези очи... как само ме караха да се чувствавам! А може би и тя се чувствуваше така?... Нима бе възможно? Дали бе тъй? Наистина ли ме обичаше и отвърщаше на чувствата ми, както аз отвърщах на нейните? Мисълта бе толкова мъчителна, че повече не можах да издържа, станах и се върнах в притихналата къща.

На следващата сутрин станах рано — горях от желание да я видя пръв. И най-мимолетният ѝ поглед ми действаше като огън. Пък и беше юли и бях заобиколен от възхитителни гледки — обли зелени хълмове, обширни, жлътнали се житни нивя и все още зеленеещи царевични ниви. Потокът, близката горичка, бялата лента на шосето, която извеждаше в две посоки — всичко ми бе интересно. В стопанския двор имаше прасета и пилета, а на стряхата на хамбара се перчеше ято гълъби. До къщата имаше овощна градина с натезали от плод малинови храсти и все още неузрели къпини. Жетварите — включително домакинът и синовете му — вече жънеха по нивите.

След като се разходих час-два, аз се върнах в къщата и на сенчестата кухненска веранда, от която се откриваше широка гледка, намерих маса с малини, сметана, кафе, бекон с яйца, още топъл сладкиш, мляко и мътеница, и всичко това ми се предлагаше с хиляди извинения! Жена ми вече бе закусила, тъй като искала да помогне на сестра си. И така, аз трябваше хубаво да похапна под надзора на Рела. Едва преглъщах — погледът ми не се откъсваше от свежото ѝ младо лице, от очите, устата и косата ѝ.

Тогава пишех за няколко списания, но работата никак не ми вървеше от мисли по Рела — непрестанно копнеех да я видя, да чуя гласа ѝ, да зърна очите ѝ, да докосна ръката ѝ — направо си бях загубил ума. А треската ми съвсем се разпалваше, тъй като тя ту се появяваше, ту изчезваше, все се смееше и нарочно се изпречваше на

пътя ми или пък ме отбягваше. Трябвало да нахрани телетата и пилетата, да направи кейк, да избърше праха... Винаги весела, като човек, който изпитва удоволствие от задълженията си, тя сновеше насам-натам и се усмихваше или пееше, докато работеше. Веднъж ми махна от един прозорец с разпусната до раменете коса. Друг път се приближи до бюрото ми, уж да ми донесе вода, но всъщност ме целуна — и то съвсем потайно, с предупредително вдигнат до устните пръст...

Зад хамбара имаше обширна нива — огромно море от царевица, а зад него бе колибата на един стар рибар и трапер, с когото се запознах в деня на нашето пристигане. Животът му ме заинтригува така, че получих покана да го посетя. Когато казах, че отивам при него, Рела ми посочи най-прекия път — по пътеката покрай оградата, а след това през царевичната нива.

— И ако се върнеш по осмия ред — прошепна тя, — може да те пресрещна.

При други обстоятелства този човек всякак щеше да ми се стори интересен. В колибата му имаше кожи от сребърни и червени лисици. Той бе изкусен ловец и рибар и беше стигал на запад чак до калифорнийския бряг. Но през целия следобед сърцето и умът ми бяха другаде. Исках слънцето по-бързо да залезе и да се понесат вечерните ухания, за да срещна Рела сред шушукащата царевица.

Най-сетне си тръгнах нетърпелив, дори трескав, и все пак се бавех по пътеката между царевичните стебла, които си шепнеха, надсмивайки се над живота, а и над мен, защото си рецитирах стихотворение след стихотворение... Благоуханието на земята, вятърът между стеблата, далечните дървета и птичийт зов — как ме измъчваха те със своята прелест! Вълнуваха ме и ме възпламеняваха като безсмъртна поезия с неповторим ритъм и напевност. Изведнъж животът започна да ми изглежда обещаващ и невероятно прекрасен. Защото я видях как се приближава бързо и леко между острите стебла, беше без шапка, а престилката ѝ бе вързана здраво, тъй като в нея носеше нещо. От време на време Рела се обръщаше назад, а щом дойде до мен, протегна ръка. Прегърнах я и зашепнах в ухото ѝ колко омаян съм от нея. Отначало тя мълчеше и само притискаше устни до моите, после замълви колко скучен бил денят ѝ без мен. А след малко, както винаги, каза:

— Само че не мога да остана. Трябва да бързам, защото знаят, че съм в хамбара.

Рела си тръгна и отново ме обзе тъга.

След няколко дни отидох до един поток за риба, надявайки се, че и тя ще дойде там. Установих се в една долчинка с надвиснали растения и клони, до която имаше вир с плажче и такава бистра вода, че рибите се виждаха. Същинска Аркадия. Тъкмо се питах къде ли е Рела и какво ли прави, и я зърнах да наднича от един близък зелен храст. Макар че бяхме вечеряли преди час, тя ми носеше в малка кошничка кейк и мляко.

— Предложих на леля В. да ти ги донеса — засмя се Рела. — Тя ми каза да дойда тук — и отново се засмя. Прегърнах я.

Тревата под дърветата бе изпъстрена със слънчеви петна. Пясъкът на плажчето бе златист като косата ѝ. Отвъд потока се издигаше масивна, покрита с лишей и висока около тридесет фута сива гранитна скала, а гъстите храсти зад нас образуваха заедно с листака истинско потайно кътче. Насаме с нея аз се почувствувах истински свободен, и все пак не в безопасност. Как можехме да сме сигурни дали Хаудършел, майка ѝ, братята ѝ или жена ми не ни бяха проследили? Въпреки всичко аз се осмелих да я прегърна, а тя се отдаде на прегръдката ми, подпряна на една скала и долепила устни до моите. Накрая грабна кошничката си и побягна. На около петдесет фута се спря, промуши глава през листака и ми се усмихна.

— Май рибата не кълве, а? — извика тя и изчезна.

На другата сутрин станах и излязох още преди изгрев за къпини — бях ги зърнал близо до южната дървена ограда на малиновата градинка. Горските благоухания и влажната трева под нозете ми ме обаяха и аз бях обзет от пулсиращ лиричен порив, усетих цялата прелест на един бленуван живот. В мен се надигна завладяващото чувство на вечно свежата и безсмъртна младост... Ето как, независимо от възрастта и смъртта, в подобно трескаво състояние, в такива мигове животът надменно ни показва, че е вечно нов и млад. Аз ще остарея и всички ще остареем. А после ще умра като другите хора. Но животът и младостта ще продължат. Изгревът ще се смени със залез и те ще бъдат нови за новодошлите. Ще бъдат нови и птичките, и дърветата. Ще дойдат нови лета, нови есени, нови зими и нови пролети. Младата плът и кръв ще продължат живота, и така — вечно. Но какво ще стане

с моята любов? Какво ще стане със злочестия ми брак? Скоро трябваше да му се сложи край. Аз трябваше да му сложа край. И после какво? Колко дълго (ако изобщо ми бе определено) щеше да трае новото за мен?

Сякаш да ме накажат за мрачната ми философия, от този ден нататък нещата тръгнаха на зло. Очаквах, че Рела ще ме последва в това великолепно утро и че заедно ще събираме къпини, но тя не дойде. Не могла да дойде, защото майка ѝ ѝ направила забележка, че може да ме безпокои. По-късно през деня ѝ казах, че отивам на потока да ловя риба, но тя пак не дойде. Майка ѝ запълнила цялото ѝ време с разни задължения. Така измина този ден — само с погледи, и то старателно прикрити. Следващият бе също така мъчителен. Започнах да чувствам, че се спуска сянка на подозрение и че престоят ми става неуместен. Обаче късно същия следобед, когато се връщах от разходка и слизах надолу по хълма зад къщата, заварих Рела да бере къпини. Беше с една от сламените шапки на майка си и приличаше на жизнерадостна и целомъдрена ученичка, каквато всъщност и беше: приятна компания за лятната почивка и полята. Призля ми при мисълта, че мога да я загубя.

— Искаш ли да ми помогнеш? — попита тя, като хвърли предпазлив поглед към къщата.

— Иска ли питане? — отвърнах аз и се приближих.

— Ох, не знам — подхвана тя. — Мисля, че мама подозира нещо. По-добре стой настрани. — И тя посочи към един близък храст.

— Рела — казах аз, прикривайки се зад доста отдалечен храст, — ти не знаеш, а и не мога да ти опиша какво ми е. Така силно те желая. Почти не мога да спя. Какво ли ще излезе от всичко това? Ще можеш ли някога да дойдеш в Ню Йорк? Ако те помоля, би ли избягала с мен?

— О! — замисли се тя. — Не знам. Не съм мислила за това. Струва ми се, че сега не мога, поне засега — не, но някога мога и да дойда, ако леля В. позволи — тя ме погледна открито, но с известно съмнение, а после се разсмя от сърце на последните си думи.

Стомахът ми се сви. Какво означаваше този оптимизъм? Този спонтанен смях? Дали бе способна на силни чувства като моите, дали изпитваше същото непреодолимо влечение? Опасявах се, че не, почти бях сигурен в това и ми бе тежко, бях съвсем обезсърчен. Погледнах я отчаяно.

— Рела, не знам как ще живея без теб — въздъгнах аз.

— О, и ти ще ми липсваш ужасно — отвърна тя, но със съвсем друг тон. А колко трагично бе всичко за мен...

— О, Рела! — продължих трескаво аз. — Наистина ли ме обичаш?

— Да — тя се наведе над храста.

— Наистина ли?

— Да, да. Моля те, внимавай, чичо Дан. Могат да те видят от къщата.

Отдръпнах се встрани.

— Но как мога да си отида и да те оставя?

— О, да можеше да тръгна с теб! Как искам! Как искам! — повтаряше тя. Побъбрихме още малко, защото майка ѝ я извика за нещо.

Следобеда на следващия ден, докато работех на сянка на източната веранда, установих, че — доколкото позволяваха условията — Рела правеше всичко възможно, за да е до мен. Тя идваше твърде често за човек, който съзнава необходимостта да не привлича вниманието. Предполагам, за да бъде близо до мен, тя изми косата си и излезе на верандата да я изсуши на слънцето. А може би от моминска суета и кокетство бе решила да ми покаже отблизо златното ѝ великолепие. Само че, прошепна ми тя, не можела да остане дълго. Вече доста явно ни подозирали. И все пак тя съумяваше и успяваше да мине и да се върне с една или друга заръка от стаята си през верандата, като всеки път ме докосваше с ръката или крайчеца на полата си. Каква разкошна, разпиляна руса коса — истински ореол около прекрасното ѝ, изразително младо лице, какви бездънно прозрачни очи, какви изящно очертани, сочни устни! Не спирах да си повтарям, че е безразсъдно дори да я гледам, камо ли да я желая. Но ето че Рела спря пред мен и ми показа колко мека и тънка е косата ѝ. Докато говореше, в погледа ѝ се четеше тъжна потиснатост, този поглед отново ме увери в силните ѝ чувства, но поради заплахата от загуба за мен той бе и угнетяващ. Само като си помислех за изпълнените ѝ с копнеж очи! Въпреки че жена ми можеше да влезе всеки момент, хванах с две ръце косите ѝ и притеглих лицето ѝ към моето. Тя се огледа бързо, целуна ме пламенно и бързо и си тръгна. В същата секунда на вратата се показа жена ми. Веднага забелязах проблясващия ѝ, рязък поглед — признак, че бе

много разгневена. Тя влезе отново вътре, за да се върне тъкмо когато Рела бе посмяла да дойде отново при мен. Жена ми каза:

— Рела! Вика те майка ти.

Оттук нататък щях да си имам само неприятности. Очаквах ме свъсени погледи и тайно, непрестанно следене, постоянно прикрити, че дори и явни намеци. При това положение тя нямаше да остане повече тук. А как бих могъл да остана аз без нея? Нямах никакво основание. Всичко наоколо ми се виждаше тъжно и мрачно. Ако не си тръгнах с нея, ми оставаше една-единствена, макар прибързана и крайна възможност — да избягам с Рела. Но ако ѝ го предложа, дали щеше да се съгласи? И какво ми оставаше, ако не приемеше? Само пустота и покруса. А ако се съгласеше... Тогава какво? Замислих се за безмилостния гняв, който щеше да обземе Хаудършел, за мълвата и явните приказки из целия район... За името на Рела. И за моето. За отмъстителния яд на влюбената ми, но и ревнива съпруга. Една такава стъпка от моя страна, и тя несъмнено щеше да потърси съдействието на Хаудършел с надеждата да върнат Рела на всяка цена. А що се отнася до мен, веднъж избягал с Рела, вече на какво можех да се надявам? Стълкновения, преследвания и душевен срив след несполуката и фиаското пред обществото... Аз бях впримчен, да, и още как! Какво мъчение! Но пък бягството... то бе и за Рела, и за мен... и за всички... някак... Бавно, но сигурно, прискърбно и неумолимо, тъй като решенията ми не се отличаваха с привързаност и крайност, аз се изправих с лице пред неизбежното.

Както се опасявах, жена ми веднага започна да намеква, че е неуместно да оставаме повече. Получила известие от родителите си (поне така каза), с което настоявали да се върнем по случай някакво събитие — събор или нещо такова. Дългият ни престой на запад бил вече безсмислен. Нима не ми е дотегнал този провинциален живот? Но когато се престорих, че не разбирам внезапното ѝ решение да зарежем приятния престой ѝ да заминем, тя започна да ме гледа изпитателно, после изпадна в пристъп на дълбока депресия и най-накрая даде воля на сълзите си. Заяви ми, че отлично знам какво става и да не съм посмял да се преструвам, че не разбирам! Забъркал съм какво ли не... И така сред порой от сълзи тя обрисова убийствената ми коварност. Какъв ли не ме нарече! Човек без срам, без благоприличие. Излизало, че невръстните ученички са в опасност и в собствения си дом!

Трябвало да се срамувам от себе си и от скандалната си дързост да флиртувам с момиче, четиринадесет години по-младо от мен, с едно съвсем малко девойче, което, впрочем, също трябвало да се засрами от себе си! Било крайно време да заминем. И то веднага, още утре!

Не, не и не, заинатих се аз, никакво заминаване до другия понеделник — ако изобщо и тогава си тръгнем... Нека беснее! Нека каже и на Хаудършелови, но аз няма да си тръгна, докато — може би това бе делта ѝ — не ме изгонят. Та аз бях на почивка! Защо трябваше да си заминавам? За да избегне една вероятно мъчителна сцена, най-сетне тя изреди гневното си послесловие и, макар бясна от яд, се примири. И така, при това свършено положение аз бях принуден да се изправа лице с лице срещу Рела и, наблягайки на името ѝ, внимателно да ѝ обясня как стоят нещата. Обвинявах я и двамата ни, проблемът ни (всъщност първият и най-големият за Рела) бе също общ и опасен както за нея, така и за мен. Как ли щеше да постъпи тя? Дали щеше да се реши да избягаме, или щеше да остане тук без мен... Как ли щеше да се почувствува? Щеше ли да се изплаши? Беше ли способна и решена да преценява и да отговаря сама за себе си?...

За моя изненада и радост, вместо да покаже поне признак на страх или паника, тя само ме изгледа хладнокръвно и леко пребледня. Да, лоша работа... Направо ужасно! Ех, да била малко по-голяма! Надявала се, че нямало да бъдем разкрити, но сега, след като сме... може би... може би... Може би ще е най-добре да изчакаме! Сигурно щяла да има неприятности с родителите си заради леля В. и това, което можела да направи тя... Но след време... ето например през другата зима тръгвала на училище във Фейетвил, на сто мили оттук. Можело да я посетя там, нали? И редовно да се срещаме. За нея хиляда и петстотинте мили, които всъщност щяха да ни делят, бяха очевидно без значение. Тя очакваше, че съм способен на всичко. А аз отлично съзнавах, че не съм, но тя не го разбираше. Бях, беден, а не богат, бях женен, а не свободен, условностите в живота ме възпираха много повече, отколкото нея, и въпреки това аз мечтаех за свобода, за любов и жадувах да избягам.

Късно тази нощ се изкачвах по хълма южно от къщата, отдаден на най-мрачни мисли. Въпреки че все още питаех дълбоко уважение към условностите и благоприличието, напористият и непреодолим импулс, който чувствувах, че властва над всичко и всички, ми

подказваше друг, не така благоденствен път. Нима неудържимото желание щеше да ме подхвърля като топка насам-натам и аз никога нямаше да бъда удовлетворен? Не, не и не! Нямаше да се примиря! Защото това момиче ме обичаше и ако го помолех, то щеше да се съгласи на всичко! Виждах светлината в стаята на Рела и бях сигурен, че свирнех ли или пък викнех, тя щеше да дойде. Но, от друга страна, поне до известна степен ме възпираше уважението към родителите ѝ. И не само това, но и страхът от последствията за Рела и за мен. А сигурна ли бе тя в чувствата си? Можеше ли да бъде сигурна? И беше ли всъщност истински влюбена? Ах... светлината на този прозорец! Неразпуснатата ѝ коса... лицето ѝ! Мечтаех да удължа престоя си и след понеделник... и още една седмица дори. Но тогава трябваше да водя битка с жена си. А междувременно тя можеше и вероятно щеше да сподели със сестра си, с майката на момичето... И тогава — какво? Рела веднага щеше да замине.

А пред мен лунната светлина се прецеждаше като сребро над царевичните и житни нивя, над обградените с тъмни гори ливади. Тук-там в някоя къщичка още мигаше жълта светлинка. Дочуваше се лай и вой на домашни и ловджийски кучета, долиташе и бухането на бухал. Вече цял час седях, хванал глава с ръце, и размишлявах за красотата и любовта, за превратностите и смъртта. Животът бе твърде горчив и твърде сладък, въздишах аз и със свито сърце прехвърлях кратките си мигове тук. Независимо от всичко, което можех да направя, гостуването скоро щеше да свърши. Щях да се върна в град Д., а после в Ню Йорк. Кога ли щях да видя отново Рела, и щях ли изобщо някога да я видя пак? Щях ли? Как ненавиждах този неин високомерен, студен и ограничен баща! Да не говорим за майка ѝ! Би ли могла и би ли искала Рела да избяга от обвързващите мрежи на качествата и добродетелите им? Умислен въздъхнах и с натежало сърце се изправих и заслизах по хълма. По средата на пътя, в сянката на гората, покрай която минаваше пътеката, аз се стреснах от една забулена, забързана към мен фигура. Когато приближи, тя отхвърли шала назад, изправи глава и аз видях Рела, прекрасната, малко бледа под лунното сияние Рела.

— Скъпа! — възкликнах аз.

— Трябваше да дойда — каза задъхана тя. — Не можех повече без теб. Зная, че е късно, но се измъкнах. Дано никой не ме е чул. Боях

се, че няма да успея да говоря с теб отново. Мисля, че мама подозира. И леля В. е говорила с нея. Но аз трябваше да дойда! Трябваше! — тя едва си поемаше дъх от тичане.

— Мила моя, скъпа моя! Ами майка ти, ами баща ти — ако са те видели...

Млъкнах, понеже се замислих за нещо друго. Ето, най-сетне тя бе с мен, бе дошла по своя воля. Следователно, сега... след като тя... аз не бях виновен за... Мълчах и я притисках в обятията си силно, с пламенна, едва ли не пагубна страст. И все пак разумните ми философски възгледи ме караха дори и сега да се учудвам на тази наивност и неземна невинност — та тя бе толкова млада, че бе дошла, без да осмисля значението на постъпката и желанията си! И въпреки всичко се притискаше до мен и мълвеше за любовта си.

— Татко е у Уолтъррови, а мама спи. Също и леля В. Качих се в моята стая, а после се измъкнах. Никой няма да разбере. И друг път съм излизала така. Трябваше да те видя! Трябваше! Само че, ох, не мога да остана! Знаеш, че не мога! Ще бъде ужасно за теб, ако ме видят тук. Не познаваш баща ми!

— Зная, зная, любима — прошепнах аз. — Мое малко, невинно момиче, скъпа моя! — и аз прислоних главата ѝ до рамото си, целунах я и я погалих по косата. — Но как разбра, че съм тук, и какво да правя сега без теб? Ще бъдеш ли моя? Ще тръгнеш ли сега с мен... или... или утре, вдругиден?

Тя ме погледна неспокойно, но разбиращо — очевидно в главата ѝ се въртяха най-различни мисли. После зарови лице в ревера ми и каза:

— О, не, сега не! Не мога. Разбирам... разбирам какво искаш да кажеш... но не мога. Не по този начин. Не сега. Не познаваш нито баща ми, нито майка ми. Той те ще убие. Да, ще го направи. О, боже!

Не бива да стоя повече. Не бива. Разбрах, че заминаваш, и затова дойдох. Не можех да не дойда. Но може би другата зима... ако дойдеш да ме вземеш... — и тя се отдръпна смутена.

— Добре — отвърнах тъжно аз, съзнавайки абсурдността на всичко това. Само ако Хаудършел узнаеше, само ако предположеше! И все пак тя дойде, тъкмо когато най-много я желаех и когато ми бе най-трудно да устоя... Без дори да си дава ясна сметка! Господи! Изтръпнал от мъка, аз я прегърнах и казах:

— Значи другата зима, ако мога да го уредя. А сега си отивай. И ми пиши. Утре ще ти дам, един адрес. Ще ти пиша тук или където и да си, където и да си!

— О, да, пиши ми във Фейетвил. Там е по-сигурно, нали? — и тя добави сподавено и припряно: — А сега трябва да тръгвам. Ще ти пиша, непременно!

Рела се затича в сянката надолу по хълма, а аз гледах подире ѝ и си мислех: „Ето, това бе краят, това бе краят!“ Мисълта направо ме пронизваше. Излая овчарско куче, после се отвори кухненската врата и някой погледна навън. Дано бе стигнала безпрепятствено до стаята си!

След десетина минути заобиколих купчината дърва до къщата, спрях се и се загледах. Най-обикновена селска къща със здрав гредоред и хаотично разпределение на стаите, нишите, верандичките и прозорците. Навсякъде цареше тъма. А вътре бе Рела — дано само се бе прибрала незабелязано. Вероятно си мислеше колко е самотна... И тя като мен... А дали бе самотна? Толкова я обичах. Но бях сломен! Сломен от обстоятелствата, живота, родителите ѝ, брака ми и какво ли не още... Проклинах и възненавиждах, защото бях отчаяно влюбен, защото бях погубен от любов.

И тогава внезапно, както си стоях, пред мен изникна безшумно като от тъма или мъгла Хаудършел. Невъзмутим и безмълвен на лунната светлина, без да отрони дума, той не откъсваше от мен втренчените си синьо-зелени очи. Аха, помислих си аз, хванаха ме! Видял ни е и всичко е чул! Ами сега? Очаквах най-лошото. Бурята. Стегнах се, но кръвта ми се вледени. Бях невъоръжен, а знаех, че той винаги носи оръжие.

— Хубава нощ, нали? — той говореше спокойно и, струва ми се, хладнокръвие, и се преструваме на приятелски настроен. (Инстинктът на трапера, казах си аз. Така се започва. Как можех да се надявам, че ще го победя?) Кръвта ми се смрази. — На разходка, а? — стори ми се, че го изрече с подигравателен тон.

— Да — отвърнах, колкото се може по-спокойно.

За мое огромно облекчение и учудване той мудно ми заговори за някакъв болен кон, за когото трябвало да се грижи. После пък за един съсед, който му помагал в жетвата. Целия в пот, аз слушах ли, слушах, а след малко заключих, че той не ни е видял и не подозира нищо. Тогава това изненадващо причакване бе неумишлена провинциална

задявка, най-обикновена шега да стреснеш и уплашиш някого. Но само какви последствия щеше да има, ако Хаудършел се беше натъкнал на Рела и мен!

Дойде и понеделникът, определен от жена ми за заминаване, но така или иначе останахме още ден-два. Разтърсването и съмненията, които ме обзеха при среднощната среща с бащата на Рела, ме възпираха да настоявам пред нея. По-скоро мрачно и потискащо осъзнавах безсмислеността на цялата тази история. И все пак бях обзет от любов и копнеж, от завладяващото и опустошаващо влечение към красотата ѝ, и все си мислех какво ли би означавало едно сближаване с нея, та дори и като необвързващо приятелство. А как се измъчвах да се прикривам, да се лишавам от присъствието ѝ!

Деня преди заминаването се срещнахме за последен път — прощална среща сред високите шушнещи царевици. Уреди я тя — бдителната, хитра Рела. Щяла да ми пише и дори да дойде. Не бивало да се страхувам. Обсипа ме с целувки. А след срещата само какви погледи ми хвърляше! И то пред очите на родителите си и леля си. Примамващи, любовни погледи! Последната сутрин на закуска, когато ми, подаваше нещо, Рела дори въздъхна. Питах се дали изпитва същото чувство, каквото изпитвах аз.

— Дали да не ѝ, изпратя отровни бонбони? — прошепна ми тя шеговито. Това беше казано във връзка е едно нашумяло убийство чрез отравяне.

— Рела — смъмрих я аз.

Думите ѝ ме сепнаха.

— О, няма, няма, но ми се иска да го направя — рече тъжно тя.

Това ме накара да се замисля по-сериозно от всеки друг път за упоритата, жестока и непредпазлива същност на любовта. Ето, Рела олицетворяваше младостта, невинността, красотата — един истински образец на съвършенство, и все пак поражението на онази, другата жена, за нея бе нищо. Нищо. Какво, че бяха роднини — тя бе неприятел, който трябваше да бъде победен. А какво да кажем за живота и закона? Какво означаваха те за това пламенно и поривисто момиче? Или не ги разбираше, или само смътно се догаждаше за последствията и им се надсмиваше. Колкото и силно да бях увлечен, не можех да не се учудвам на безпощадността на живота. И все пак аз бях така влюбен, че жестоката ѝ умисъл съвсем не ме възмути. По-скоро тя

ме възпламени и засили страстта ми, като ми помогна да разбере същността на това момиче.

На раздяла Рела смело и гордо ме целуна по устата (и то пред самото лице на леля си), после се обърна, целуна и нея, а жена ми прие целувката с ледена физиономия. И всичко това ставаше пред майка ѝ (която сигурно всичко знаеше, но тактически мълчеше), Пред баща ѝ и други роднини. И сега виждам помрачените от омраза и потиснат гняв очи на жена ми. И усмихнатата, предизвикателно горда, млада и красива Рела. После поехме през долини и хълмове към град Д. и в съответствие с унието на жената до мен аз се отдадох на неописуемо потискащи както за нея, така и за мен размишления.

Ето че въпреки страстта и терзанията ми аз бях победен. А жена ми, въпреки пълното си поражение, все пак бе в известен смисъл победителка. Но и двамата бяхме нещастни. Рела — също. И така, аз продължих да размишлявам за присъщите на човека безпомощност, та дори и робски дух, които надделяват над всичките му принципи и неустойими страсти. Какъв ужасен анахронизъм е животът! Ето например аз, въпреки целеустремения си порив, бях вкаран противно на волята си в проклетите релси на благоприличието и дълга. Освен това се страхувах или не можех да строша веригите, в които бях окован. А зад мен остана Рела — безпомощна въпреки силния си копнеж и дързост. До мен пък, уви, бе жена ми — разгневена и обзета от черни мисли за силите, които не бяха в нейна власт и все пак тя бе решена никога да не отстъпва онова, което си бе „по право“ нейно, и ето защо ревниво пазеше пепелта на отдавна изтлялата ни любов. Родителите на Рела и на жена ми си въобразяваха, че помежду ни дарува мир и разбирателство, докато нас ни деляха непоклатими, яростни противоречия и неудовлетвореност. А законите и благоприличието прикриваха и поощряваха всичко това.

С какво лустро е покрита същността на нещата! Колко равнодушни и следователно безмилостни са силите, които властват над нас въпреки намеренията, състоянията и мечтите ни!

В Ню Йорк получих няколко писма от Рела — оплакваше ми се, че не само я принудили да продължи образованието си, но и че я убеждавали да се омъжи за един лекар, когото не харесвала. Намекваше ми, че ако ѝ осигурия средства, ще може да избяга. Но тогава аз не разполагах с много средства. Нещо повече, по това време

животът ми изглеждаше толкова мрачен, че дори любовта ми се струваше безсмислена. Бях разсипан не само материално, но и физически, така че не можех да направя нищо. Наистина, писах ѝ, за да ѝ обясня положението, но по-късно престанах — съзнавах, че мога да ѝ навлека само неприятности.

След време, разбира се, други жени заеха мястото на Рела. И други мъже — моето място в нейния живот. Нещастният ми брачен съюз най-сетне бе разтрогнат. Рела замина при роднини в Тексас и в края на краищата се омъжи за един петролен спекулант, когото, надявам се, обичаше. Последните новини, които научих за нея са, че след някакво заболяване единият ѝ клепач се парализирал и вече съвсем не била красива. Опадала доста от великолепната ѝ коса. А нямаше още тридесет години.

Наистина, „какъв е човекът, що толкова цениш? Разцъфва, а после — слана го попарва. Отлита като сянка и не се завръща.“^[1]

[1] Библейски псалм. — Б.р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.